

Date: 21st January-2026

**INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA RAG'BATLANTIRISH
KATEGORIYASINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI**

Sharapova Gulnora Alisher qizi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Ingliz tili Integrallashgan kurs N1 kafedrasida katta o'qituvchisi

(0009-0003-9643-2915) – My ORCID

<https://orcid.org/my-orcid?orcid=0009-0003-9643-2915&justRegistered=true>

Email: gulnorasharapova9@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada ingliz va o'zbek tillarida rag'batlantirish kategoriyasining lingvomadaniy xususiyatlari qiyosiy jihatdan tahlil qilinadi. Rag'batlantirish nutqiy muloqotda muhim pragmatik vosita sifatida adresatni qo'llab-quvvatlash, ijobiy baholash va motivatsiya uyg'otishga xizmat qiladi. Maqolada rag'batlantiruvchi birliklarning madaniy asoslari, ularning nutqiy vaziyatdagi qo'llanilishi hamda ingliz va o'zbek tillariga xos farqli jihatlar yoritiladi.

Kalit so'zlar: rag'batlantirish, lingvomadaniyat, nutqiy akt, pragmatika, madaniyatlararo muloqot, ijobiy baho.

Kirish

Zamonaviy tilshunoslikda til va madaniyat munosabatini o'rganish muhim ilmiy masalalardan biri hisoblanadi. Har bir til o'zida shu tilda so'zlashuvchi xalqning dunyoqarashi, qadriyatlari va kommunikativ xulq-atvorini aks ettiradi. Shu jihatdan lingvomadaniyatshunoslik til birliklarini faqat lingvistik emas, balki madaniy fenomen sifatida tahlil qiladi.

Rag'batlantirish kategoriyasi nutqiy muloqotda ijobiy munosabat bildirishning muhim shakli bo'lib, ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashga xizmat qiladi. Ingliz va o'zbek tillarida rag'batlantirishning ifodalanish usullari milliy mentalitet va madaniy me'yorlar bilan chambarchas bog'liq.

Rag'batlantirish kategoriyasining nazariy asoslari

Nutqiy aktlar nazariyasiga ko'ra, rag'batlantirish illokutiv akt sifatida namoyon bo'ladi. J. Austin va J. Searle tadqiqotlarida nutq orqali amalga oshiriladigan harakatlar alohida ilmiy asoslangan. Rag'batlantirish aktining asosiy vazifasi adresatga ijobiy ta'sir ko'rsatish, unda ishonch va rag'bat hissini shakllantirishdan iborat.

Rag'batlantirish quyidagi shakllarda namoyon bo'lishi mumkin: maqtov, dalda berish, minnatdorlik bildirish va ijobiy baholash. Ushbu birliklar nutqiy vaziyatga qarab turli pragmatik ma'nolarni ifodalaydi.

Ingliz tilida rag'batlantirishning lingvomadaniy xususiyatlari

Ingliz tilida rag'batlantirish asosan individual yutuqlarni tan olishga qaratilgan bo'lib, bu holat G'arb madaniyatiga xos individualizm bilan izohlanadi. Rag'batlantiruvchi birliklar ko'pincha qisqa, aniq va bevosita shaklda ifodalanadi.

Date: 21st January-2026

Masalan: “Well done”, “You did a great job”, “Keep it up” kabi iboralar nutqiy muloqotda keng qoʻllaniladi. Ushbu iboralar rasmiy va norasmiy kontekstda birdek ishlatilishi mumkin.

Oʻzbek tilida ragʻbatlantirishning lingvomadaniy xususiyatlari

Oʻzbek tilida ragʻbatlantirish koʻproq jamoaviylik, hurmat va hissiy yaqinlik asosida ifodalanadi. Milliy mentalitetga koʻra, ragʻbatlantirish koʻpincha duo, tilak yoki baraka shaklida namoyon boʻladi.

“Barakalla”, “Omadingni bersin”, “Yaxshi ish qilding” kabi birliklar adresat bilan yaqin munosabatni ifodalaydi va kuchli emotsional boʻyoqqa ega.

Qiyosiy tahlil

Qiyosiy tahlil natijalari shuni koʻrsatadiki, ingliz tilida ragʻbatlantirish bevosita va individual yutuqlarga yoʻnaltirilgan boʻlsa, oʻzbek tilida u bilvosita va madaniy konnotatsiyaga boy hisoblanadi. Har ikki tilda ragʻbatlantirish umumiy pragmatik vazifani bajarsa-da, uning ifodalanish shakllari farqlidir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ingliz va oʻzbek tillarida ragʻbatlantirish kategoriyasi muhim lingvomadaniy hodisa boʻlib, u har bir xalqning kommunikativ qadriyatlarini aks ettiradi. Mazkur tadqiqot natijalari qiyosiy tilshunoslik va madaniyatlararo muloqot sohalari uchun amaliy ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Austin J. How to Do Things with Words. Oxford University Press, 1962.
2. Searle J. Speech Acts. Cambridge University Press, 1969.
3. Wierzbicka A. Cross-Cultural Pragmatics. Mouton de Gruyter, 2003.
4. Safarov Sh. Nutq pragmatikasi. Toshkent, 2008.
5. Karimov B. Lingvomadaniyatshunoslik asoslari. Toshkent, 2015.

